

Tilsynserklæring for skoleåret 2022/2023 for Rudolf Steiner-Skolen i Århus:

1. Skolens navn og skolekode

Skolekode: 751062	Skolens navn: Rudolf Steiner-Skolen i Århus
----------------------	--

1.1 Navn på den eller de tilsynsførende

Jens Vibe Michelsen

2. Angivelse af datoer for tilsynsbesøg samt i hvilke klasser og fag, tilsynet har overværet undervisningen, på de enkelte datoer.

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

Dato	Klasse	Fag	Fagområde	Tilsynsførende
22-09-2022	1. klasse	Dansk	Humanistiske fag	Jens Vibe Michelsen
22-09-2022	2. klasse	Dansk	Humanistiske fag	Jens Vibe Michelsen
22-09-2022	2. Klasse	Engelsk	Humanistiske fag	Jens Vibe Michelsen
27-09-2022	5. klasse	Matematik	Naturfag	Jens Vibe Michelsen
27-09-2022	7. klasse	Historie	Humanistiske fag	Jens Vibe Michelsen
27-09-2022	6. klasse	Matematik	Naturfag	Jens Vibe Michelsen
07-11-2022	4. klasse	Drama + Biologi	Praktiske/musiske fag	Jens Vibe Michelsen
07-11-2022	7. klasse	Historie	Humanistiske fag	Jens Vibe Michelsen
07-11-2022	3. klasse	Tysk	Humanistiske fag	Jens Vibe Michelsen
11-11-2022	2. klasse	Matematik	Naturfag	Jens Vibe Michelsen
11-11-2022	7. klasse	Ernæring	Naturfag	Jens Vibe Michelsen
11-11-2022	9. klasse	Dansk	Humanistiske fag	Jens Vibe Michelsen
22-02-2023	3. klasse	Matematik	Naturfag	Jens Vibe Michelsen

22-02-2023	7. klasse	Matematik	Naturfag	Jens Vibe Michelsen
22-02-2023	6. klasse	Orkester	Praktiske/musiske fag	Jens Vibe Michelsen
17-03-2023	Alle	Alle	Humanistiske fag	Jens Vibe Michelsen
13-05-2023	Generalforsamling	Alle	Naturfag	Jens Vibe Michelsen

2.1 Beskrivelse af tilsynsbesøg

Ved skoleårets start har jeg aftalt principper for tilsynet 2022-23.

Jeg har lagt vægt på en bred tilgang dette første år, dvs. uden et specifikt fokusområde. På skolens hjemmeside har jeg naturligvis orienteret mig om skolens værdigrundlag, formål for fagene, trinmål for årgangene og årsplaner for det aktuelle skoleår.

Jeg har i hovedsagen fulgt timerne i det, skolen kalder Hovedfagene, som er dobbeltlektioner i morgentimerne, der omfatter fag-temaer fra grundskolens 'almindelige' fagrækker i perioder på 2- ca 5 uger. Hovedtimerne dækker altså den faglige vifte, jeg som tilsynsførende skal følge - og indeholder desuden praktiske-musiske aktiviteter.

Jeg har ønsket at møde så mange af skolens undervisningsaktiviteter som muligt. Det har samtidig givet mig en mulighed for at vurdere samspillet i skolens 'pædagogiske bredde', ikke mindst den kreativt/musiske dimension i stort set alle fag.

Besøgene har været struktureret, så jeg - ud over at observere undervisning - fik mulighed for en samtale med de lærere, jeg fulgte. Det har betydet, at ét tilsynsbesøg har forløbet over to dage inden for cirka en uge og omfattet to gange tre undervisningstimer plus tre gange 30 minutters samtalemøde efterfølgende. Andendagen afsluttedes med et møde med skolens ledelse.

Lærerne har taget godt imod muligheden for samtale.

Skolens pædagogiske tilgang tildeler læreren en styrende rolle i al undervisning. Omvendt er elevernes aktive deltagelse helt central. Kravene til elevernes deltagelse bliver mere præcis i takt med elevernes alder og personlige udvikling.

I hovedfagsforløbene udarbejder eleverne selvstændige produkter tilpasset alderstrinnet. Det sker hyppigt i periodehæfter for hovedfagsemnerne, hvor de skriver/illustrerer, hvad de har lært. Eleverne gengiver også mundtligt (på skift) i hver lektion, hvad de har lært forrige gang. Det nye delemne fremlægges af læreren i

fortællingens form, som suppleres med tekster mm, tilpasset klassetrinnet.

Der lægges vægt på at eleverne - med nødvendig hjælp fra læreren - nedfælder så meget de har magtet at tilegne sig som muligt. De æstetiske krav til udførelsen er ret præcise og ikke kun til pynt. De tilstræbes at være illustrerende for indholdet.

Min tørre beskrivelse ovenfor dækker over, at undervisningen i almindelighed er varieret med vekslen mellem kognitive, motoriske og kreative aktiviteter.

Jeg har desuden forholdt mig til skolens praksis over for elever med særlige vanskeligheder. De fleste udfordringer drejer sig om elever med indlæringsvanskeligheder. De har behov for særligt tilrettelagt undervisning, der indgår fra skolens eget budget. Elever med mere vidtgående behov kan bevilges yderligere ekstern støtte til enkeltintegration efter drøftelser med Pædagogisk-Psykologisk Rådgivning. Skolen forholder sig i den sammenhæng løbende til, om de faglige læreresressurser er til stede til den konkrete opgave.

Indsatsen over for denne elevgruppe koordineres i et Specialcenter af en pædagogisk-psykologisk konsulent og et team af lærere.

Jeg har set på elevrådsarbejdet på skolen og overværet et elevrådsmøde, hvor eleverne, med lærerstøtte, får erfaringer med at lede et møde, hvor divergerende opfattelser skulle forenes.

Det vil fremgå af denne tilsynserklæring, at jeg vurderer, at skolen er velfungerende.

Jeg vil dog i det kommende skoleår supplere mit fokus til yderligere to forhold:

1. Skolens forhold til den digitalisering, der som i dag og ikke mindst i fremtiden kommer til at fylde i elevernes hverdag. Hidtil har skolen forholdt sig defensivt/afventende. Jeg ved, at Steinerskolerne - også internationalt - nu har lagt op til en mere aktiv tilgang, blandt andet med udgivelsen: 'Mediepædagogik i Steinerskoler'. Jeg mener skolen skal gribe denne mulighed.

2. Idræt. Af de praktisk-musiske fag er idræt det fag, der står utydeligst. Jeg vurderer umiddelbart, at faciliteterne til en tidssvarende idrætsundervisning ikke er tilstrækkelige, og at der bør lægges en plan for fagets fremtid.

3. Foregår undervisningen udelukkende på dansk i alle fag, sprogfag undtaget?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler m.v. § 2, stk. 3 er undervisningssproget i en fri grundskole dansk, dog er undervisningssproget i de tyske mindretalsskoler tysk. § 6 a Skolens lærere skal beherske dansk i skrift og tale, dette gælder dog ikke lærerne ved de tyske mindretalsskoler eller ved skoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk.

3.1 Uddybning

4. Står undervisningen inden for det humanistiske fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

4.1 Uddybning

Skolens fagmål og årsplan for fagene er beskrevet på skolens hjemmeside. Slutmålene følger Fælles mål og kompetenceområder. Undervisningen er baseret på lærerens ledelse, elevernes opmærksomhed og medleven. Lektionerne i hovedfagene følger en for skolen fælles overordnet ramme med et varieret metodevalg, herunder fortælling, leg og bevægelse, skriftlige referater, illustrationer og samtale i grupper eller plenum. Desuden indgår naturligvis hæfter, bøger og andet forlagsmateriale.

Ved elevernes fremlæggelse /dokumentation stilles der i alle fag krav til indhold såvel som æstetik. Ikke mindst som middel til formidling.

Ud over fagene dansk og engelsk har jeg overværet lektioner i historie og tysk. Undervisningen følger de læreplaner for fagene, som skolen har beskrevet på hjemmesiden, og jeg har konstateret, at planerne følges. I historie og samfundsfaglige emner følges skolens pædagogiske praksis, med repetition, fortælling, arbejde med periodehæfter.

Undervisning i Tysk følger de pædagogiske og didaktiske principper, som også ses i engelskundervisningen, dvs. baserer sig på træning i dagligdags kommunikation, og der tales så lidt dansk som muligt. Parvise øvelser med gængse ord og vendinger veksler med sang-lege og drama. Også formalsproglige øvelser indgår, også skriftlige grammatiske øvelser.

5. Står undervisningen inden for det naturfaglige fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

5.1 Uddybning

For de generelle forhold gælder her samme karakteristik som under Humanistiske fagområde, se ovenfor.

Jeg har - ud over faget matematik - overværet en afslutningen på et forløb i faget Fysiologi og ernæring, . Faget indgår i biologi, og forløbet var dækket ind i skolens fagbeskrivelse for faget. Eleverne testede deres paratviden om de menneskelige organers 'rolle' i forbindelse med ernæring og fordøjelse: Blod, vener, arterier, hjerte, nyrer osv. og indarbejdede det i deres periodehæfter.

6. Står undervisningen inden for det praktisk-musiske fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

6.1 Uddybning

I skolens didaktiske grundlag indgår den praktisk-musiske som dimension i al undervisning. Som selvstændige fag holder fagene billedkunst, sang og musik et højt niveau på alle trin i deres egen ret. Jeg har desuden overværet lektioner med dansk, matematik og engelsk, hvor drama, sang og musik og billedkunst er indgået som naturligt og funktionelt element. Jeg mener, at der er belæg for at antage, at elevernes færdigheder inden for de enkelte, selvstændige praktisk-musiske fag betyder, at de kreative elementer kan give et samlet fagligt løft når de inddrages i andre fag, ikke mindst fordi eleverne får mulighed for at udvikle sig personligt og alsidigt.

Som selvstændigt fag har jeg overværet orkesterundervisning for 6. klasse. Et orkester med 35 deltagere, strygere, blæsere og klaver. Orkesteret skulle indøve et stykke, og lærerens mål for timen var at få orkesteret til at spille det, som de havde lært det sidst. Men i denne lektion skulle de et skridt videre: Mere sammenspil, lydhørhed, stigninger og fald, så stykket blev til et varieret stemningsfuldt udtryk. Jeg oplevede fire gennemspilninger, og en mærkbar positiv udvikling i udførelsen.

7. Står elevernes standpunkt i dansk mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

7.1 Uddybning

Jeg har overværet danskundervisning i 1, 2. og 9. klasse.

I de yngste klasser omfatter pædagogikken den formale bogstavlæring. Konkret er undervisningen lærerstyret med høj elevaktivitet. Fx med fx mundtlig gengivelse af tekster/eventyr mm., sangleg, rytmik, mimik og formtegning - det sidste i forbindelse med bogstavlæring. Samtaler med lærerne viste, at danskundervisningen fulgte deres og skolens årsplan for fag og klassetrin.

Jeg observerede generelt lærer(e) med en klar ide om lektionens indhold, og elever der forstod pointen og derfor var opmærksomme.

I en anden lektion på yngste trin så og hørte jeg elevfortælling af et eventyr (Guldgåsen) i forbindelse med at bogstavet G skulle behandles fra flere vinkler. På tavlen fik læreren vist hvordan det store G kan forvandles til en

illustration af en gås, og eleverne bearbejdede emnet med billedkunst i periodehæfterne.

9. klasse på skolen er organiseret i 'overskolen', som på denne skole omfatter 9., 10. kl plus 1. og 2. HF. Disse årgange arbejder med sin egen fagrække, hvoraf 'fordybelsesfag' er fælles for de fire årgange, og kan foregå på tværs af disse. Dansk tilhører ikke denne kategori. Lektionens indhold var relativt formelt dansk-fagligt, uden et tydeligt praktisk-musisk islæt.

9. klasse skulle her have et komma-kursus, men først skulle de have deres skriftlige afleveringer (dansk stil) retur. Begge emners relevans gav sig selv i sammenhæng med dette afsluttende skoleår (for de fleste af de 10 elever). Læreren tilbageholdt sin feedback om stilene og lod elever vurdere deres egne oplevelser/forventninger først. Henimod slutningen blev enkelte af de skriftlige fremstillinger læst op.

Anden del: Kommakursus - en lille tryk med 8 paragraffer om kommaregler udgjorde grundlaget. Eleverne arbejdede parvis med udvalgte regler og fremlagde med eksempler for klassen.

8. Står elevernes standpunkt i matematik mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

8.1 Uddybning

Jeg har overværet undervisning i 3. og 7. klasse.

3. klasse: Timens forløb var opdelt i korte sekvenser, fx: Tal behandling (de fire regningsarter) som træningsindslag med få minutters varighed, kvikt tempo - en slags opvarmning. Færdighedsregning på tid. Rytmske og fysiske aktiviteter to og to, fx klap hænder, klap lår, klap highfive.

Vendebanko og andre regnespil, parvis.

Tekstopgaver: Læreren læser en regnetekst højt, eleverne skriver resultatet på en omdelt gammeldags griffeltavle.

Læreren var bevidst om at eleverne på dette trin - som gruppe - befinder sig i overgangen fra matematik for begyndere med konkrete materialer, og matematik for de elever, der magter faget mere abstrakt, og sørgede derfor for at opgaverne indholdsmæssigt var alderssvarende, men at konkrete materialer fortsat indgår.

7. klasse: Påbegyndelse af arbejdet med geometri, emnet var punkt, koordinat og linje. Tilrettelæggelsen lagde op til en omhyggelig, fasedelt gennemgang (hvad kendetegner et punkt, hvordan bestemmes et punkt osv) og tilsvarende med linjen og figurer. Læreren styrede forløbet, og klassen var generelt lydør.

Eleverne skulle skrive pointerne ind i periodehæftet. Også dette skete efter instruktion og med omhu om detaljerne. Timen sluttede med præsentation af geometriske figurer, kvadrat, rektangel, parallellogram, rhombe, trapez og trapezoide. Som et afsæt for næste lektion. Eleverne var aktive og deltagende.

Begge timer fulgte beskrivelserne for faget matematik efter 6. klasse, som fremgår af skolens hjemmeside.

9. Står elevernes standpunkt i engelsk mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

9.1 Uddybning

Sprogundervisning baserer sig på træning i dagligdags kommunikation, og der tales så lidt dansk som muligt. Parvise øvelser med gængse ord og vendinger veksler med sang-lege og drama. Også formalsproglige øvelser indgår, også skriftlige grammatiske øvelser.

Undervisning i engelsk foregår således på engelsk, også på de yngste klassetrin. Emnerne skifter hurtigt og holder sig til hverdagens kendte forhold.

På 2. årgang indgik sange i kor med læreren som dirigent og med spørgsmål og svar (fx 'What's the weather like today?, If you're happy and you know it, clap your hands...'). Variationen er stor med skift i aktivitet i snapt tempo. Elever trækker et kort med illustration af fx en sol, holder det op for klassen, som i kor fremsiger: Today the weather is.... Andre lege tilsvarende: What did I put in my suitcase to day).

Lektionen følger ganske nøje skolens mål for faget på trinnet: Nøgleord: Ordforråd, kroppen, vejret, hverdagen. Læring gennem sprogbrug og kroppen, rim, remser mv.

10. Fører skolen til prøve i historie?

Nej

10.1 Årsag

Prøvefri skole jf. §8a, stk. 6

10.3 Uddybning

Historietime på 7. klassetrin

- om opdagelsesrejser. Klassen havde forud arbejdet med emne om Christoffer Columbus og - i overensstemmelse med intentionen i skolens pædagogik - fortsatte læreren i denne lektion med en fortælling om Pizzaros opvækst og senere liv for at danne elevernes grundlag for deres videre arbejde med emnet. I periodehæfterne indskrev og illustrerede eleverne tekster og tegninger.

Timen fulgte de principper, som skolen lægger til grund for faget: At elevernes forståelse for og af historien fremmes, hvis fortællingen og historiens gang fastholdes i dens kronologiske forløb. Den mundtlige fortælling er basis, gerne om hovedpersoner som personificerer historiens gang. Perspektivet, politisk, samfundsmæssigt, filosofisk osv indbygges i takt med elevernes alder og udvikling.

11. Står skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen

Ja

11.1 Uddybning

På basis af mine observationer af undervisning, samtaler med lærerne og ledelsen,

- sammenholdt med skolens nedfældede værdier, fagmål og slutmål -

vurderer jeg, at skolen indfrier de intentioner, som også gælder for folkeskolen.

Skolen står på et tydeligt pædagogisk grundsyn, som sætter sit præg på al undervisning. Fagenes indhold i både den humanistiske, naturfaglige og praktiske musiske faggruppe følger de læreplaner, som også er beskrevet på skolens hjemmeside, og eleverne møder centrale kundskabsområder ad flere omgange i deres skoleforløb på stigende abstraktionsniveau.

Kernen i undervisning udgøres af kvaliteten af den kontakt, lærerne tilstræber med elev(gruppe) i processen.

Undervisningen er rettet mod at udvikle elevernes alsidige udvikling ved at praktiske musiske aktiviteter så vidt muligt indgår i alle fag. Det er min vurdering, at skolens høje prioritering af de praktisk-musiske (kunstneriske) fag som selvstændige fag, bredt set er en styrkelse for den faglige undervisning. Denne vurdering finder jeg støtte i via samtaler med lærerne og ledelsen om faglighed og evaluering.

12. Forbereder skolen efter sit formål og i hele sit virke eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre?

Ja

12.1 Uddybning

Skolens pædagogik lægger vægt på relationer, hvor rollerne er klare, og parterne - elever og lærere, er ligeværdige.

13. Udvikler og styrker skolen elevernes demokratiske dannelse?

Ja

13.1 Uddybning

Dannelse er i min optik evnen til at være opmærksom på sin rolle i et samspil med andre; at man stepper op, når man har ansvar, og fornemmer, hvornår man skal træde et skridt tilbage og give andre plads. Deltagelse i kor eller orkester er en god øvelse i den henseende, og en erfaring, som mange elever på denne skole kan profitere af.

14. Udvikler og styrker skolen elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder?

Ja

14.1 Uddybning

Adskillige af de emner, undervisningen i følge læreplanerne indeholder, omfatter spørgsmålet om friheds- og menneskerettigheder.

15. Benytter skolen kønsopdelte aktiviteter i undervisningen?

Nej

15.1 Uddybning

16. Arbejder skolen løbende med at sikre kønsligestilling på skolen?

Ja

16.1 Uddybning

Jeg har ikke observeret et behov for, at skolen skal sætte noget specielt i værk for at sikre kønsligestilling. Emnet indgår i fag og emner, der vedrører sex og sundhed.

17 Har skolens elever dannet elevråd eller varetager eleverne på anden demokratisk måde deres fælles interesser vedrørende skolen?

Ja

17.1 Uddybning

Eleverne øver indflydelse via elevrådet, hvor 5.-8. årgang er repræsenteret. I de yngste årgange fungerer klassemøder som elevrådsmøder. 9. Klasse indgår i elevrådet for skolens ældste årgange til og med 2. HF. Elevrådsmødet som jeg overværede, diskuterede eksempelvis ude- og inderegler i forbindelse med pauser, især spisepauser. Skolens ledelse havde et ønske om at få reglerne ændret. Elevrådet styrede selv debatten mens kontaktlæreren var tilbageholdende, observerende. Af og til greb hun ind i diskussionerne, hvor meningene var delte. Til slut, nåede man, med støtte fra kontaktlæreren, frem til en fælles holdning.

19 Har skolen en praksis, der understøtter, at de ansatte efterlever deres skærpede underretningspligt, fx ved at have beskrevne procedurer?

Ja

19.1 Uddybning

Lovkravet er velkendt blandt de ansatte og i ledelsen. Også forældrene er orienteret via Forældrehåndbogen.

20 Sikrer skolen, at de ansatte ved, at den skærpede underretningspligt er personlig?

Ja

20.1 Uddybning

Det fremgår blandt andet af, at der ikke er krav om, at skolens leder bliver inddraget. Specialcenteret tilbyder rådgivning, hvis det ønskes i forbindelse med selve udformningen.

21. Donationer

Har skolen i det foregående regnskabsår modtaget en eller flere donationer som tilsammen overstiger 20.000 kr. eksklusive moms fra samme donator?

Nej

22. Tilsynets sammenfatning

Skolens undervisning bygger på et fælles undervisningssyn, der gennemsyrrer stort set alle timer. Lærerne underviser og leder elevernes læreprocesser blandt andet ved at sikre dem indflydelse og aktiv deltagelse. Undervisningen søger tydeligvis at stimulere elevernes alsidige udvikling. Leg og kunstneriske/musiske aktiviteter indgår så vidt muligt i undervisningen. Mundtlighed i form af fortælling og referat er den centrale kommunikationsform, og også skriftlighed prioriteres højt. Lærerne følger elevernes udbytte. Et vigtigt middel hertil er de tidligere nævnte periodehæfter, som eleverne udarbejder i forbindelse med emner i hovedfagene.

Relationerne mellem lærere og elever er respektfuld og frimodig. Kulturen er præget af ligeværdighed. Langt de fleste elever optræder ubesværet over for større forsamlinger og åbent/hjælpsomt over for fx besøgende på skolen.

Jeg har forstået, at skolen i det kommende skoleår vil tage hul på en opgradering af rammerne for undervisningen i idræt.

Desuden er der behov for, at skolen aktivt går udfordringen med digitalisering og medier i møde i det pædagogiske arbejde.